

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 15.12.2020, sp. zn. 25 Cdo 27/2020, ECLI:CZ:NS:2020:25.CDO.27.2020.1

Číslo: 59/2021

Právní věta: Preventivně-sankční funkce peněžité náhrady nemajetkové újmy za neoprávněný zásah do osobnostních práv informačním médiem se může uplatnit pouze v rámci funkce kompenzačně-satisfakční; důvodem pro stanovení podstatně vyšší náhrady tato funkce sama o sobě není. Jestliže dehonestující, nepravdivé či indiskrétní informace ze svých internetových stránek odstraní ten, kdo je na ně umístil (provozovatel zdrojové webové stránky), splní tím svou povinnost zdržet se závadného jednání.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 15.12.2020

Spisová značka: 25 Cdo 27/2020

Číslo rozhodnutí: 59

Číslo sešitu: 7

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Náhrada při újmě na přirozených právech člověka (o. z.), Ochrana osobnosti, Právo na informace, Právo na soukromý a rodinný život

Předpisy: § 2951 odst. 2 o. z.

§ 2956 o. z.

§ 81 o. z.

§ 82 o. z.

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud odmítl dovolání žalobce proti výroku rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 29. 8. 2019, sp. zn. 22 Co 107/2019, jímž bylo rozhodnuto o nákladech řízení; jinak dovolání zamítl.

I.

Dosavadní průběh řízení

1. Obvodní soud pro Prahu 7 rozsudkem ze dne 7. 2. 2019, č. j. 30 C 208/2018-68, zamítl žalobu, kterou se žalobce domáhal, aby žalované byla uložena povinnost zdržet se tvrzení, že žalobce a jeho rodina jsou v příbuzenském vztahu k A. Z., bývalému československému prezidentovi (výrok I), aby žalované byla uložena povinnost do 3 dnů od právní moci rozsudku obeslat provozovatele dvou označených webových stránek s informací o znění rozsudku a žádostí o odstranění článků týkajících se žalovaného a jeho rodiny ve vztahu k A. Z. (výrok II) a aby žalované bylo uloženo do 3 dnů od právní moci rozsudku zajistit na vlastní náklady na označených webových stránkách uveřejnění

(konkretizované) omluvy (výrok III), dále zamítl žalobu o zaplacení náhrady nemajetkové újmy 5 000 000 Kč a rozhodl o náhradě nákladů řízení. Rozhodl tak o žalobě, kterou se žalobce, populární český herec, domáhal zadostičinění za nepravdivá tvrzení o jeho příbuzenském vztahu k bývalému komunistickému prezidentu A. Z. Vyšel ze zjištění, že žalovaná dne 8. 5. 2017 uveřejnila na internetu v rámci pořadu „Potomci slavných“ rozhovor moderátorky Z. B. s V. Z. (údajným synovcem prezidenta A. Z.), který v něm uvedl, že jeho sestřenice je maminkou žalobce a otec žalobce byl architektem, který dostával „stranické“ zakázky a upil se k smrti. Bylo prokázáno, že veškerá tato tvrzení, týkající se žalobce a jeho rodičů, jsou nepravdivá. Dne 17. 5. 2017 žalovaná prostřednictvím deníku prostřednictvím deníku B. a označených webových stránek zveřejnila článek s titulkem, jehož součástí bylo jméno a příjmení žalobce, ve kterém uvedla, že se žalobce a jeho sestra ostře ohrazují proti nařčení, že měli v rodině komunistického prezidenta A. Z. Teprve poté, co V. Z. své tvrzení nedoložil, stáhla žalovaná postupně napadané informace ze dvou (označených) webových stránek a dne 18. 10. 2018 uveřejnila na jedné z těchto webových stránek omluvu, která je na této stránce umístěna nadále. Při jednání před soudem prvního stupně se žalobci osobně omluvila moderátorka Z. B. Obvodní soud věc posoudil podle § 81 odst. 1, § 82 odst. 1 a § 2956 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku, (dále jen „o. z.“) a žalobu zamítl na základě závěru o nedostatku pasivní věcné legitimace na straně žalovaného, neboť tím, kdo tvrzením o příbuzenství žalobce s A. Z. zasáhl do práv žalobce, není žalovaná, ale V. Z.

2. Městský soud v Praze k odvolání žalobce rozsudkem ze dne 29. 8. 2019, č. j. 22 Co 107/2019-101, potvrdil zamítavý rozsudek soudu prvního stupně ve výrocích I, II a III ohledně požadavku, aby se žalovaná zdržela tvrzení o příbuzenství žalobce s A. Z., aby zajistila odstranění této informace ze dvou (označených) internetových stránek a omluvila se za ně na (označené) internetové stránce, změnil rozsudek soudu prvního stupně v části výroku IV tak, že žalované uložil zaplatit žalobci 100 000 Kč, jinak jej potvrdil a rozhodl o nákladech řízení před soudy obou stupňů. Vyšel ze skutkových zjištění soudu prvního stupně, která doplnil o skutkové závěry založené na dokazování prostřednictvím vyhledávání v internetovém vyhledávači Google, kde dne 29. 8. 2019 se při zadání příjmení žalobce a slova „Z.“ zobrazil jako první odkaz na článek s názvem, podle kterého měl žalobce v rodině komunistického pohlavára, z (označeného) webu, jako druhá v pořadí se zobrazila omluva žalované žalobci, při zadání příjmení žalobce se informace o údajném příbuzenství žalobce s A. Z. nezobrazovala. Odvolací soud měl též za prokázané, že žalobce se setkal s nepříliš masivními negativními reakcemi na předmětnou informaci, kterou část jeho okolí pokládala za pravdivou. Věc posoudil podle § 81, § 82, § 86, § 2951 odst. 2, § 2956 a § 2957 o. z. Uzavřel, že žalovaná uveřejněním předmětného rozhovoru s V. Z. bez předchozího ověření jím uvedených nepravdivých skutkových tvrzení o žalobci zasáhla do práva žalobce na ochranu jeho osobnostních práv, aniž by zde byly důvody pro upřednostnění práva na svobodu projevu a práva veřejnosti na informace. Nepravdivá informace o příbuzenství s komunistickým prezidentem, o němž je známo, že se podílel na politických procesech padesátých let, a nepravdivé tvrzení, že otec žalobce i žalobce sám proto byli za předchozího režimu protežováni, je zásahem do soukromí, cti a rodinného života žalobce. Na rozdíl od soudu prvního stupně odvolací soud s odkazem na rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 7. 2. 2001, sp. zn. [30 Cdo 214/2000](#), dospěl k závěru, že žalovaná odpovídá za uveřejnění nepravdivých informací a je ve sporu pasivně věcně legitimována. Jestliže žalovaná nepravdivost svých tvrzení uznala, stáhla je ze svých webů, znovu je neuveřejnila a deklarovala, že se toho napříště zdrží, není již žalobcem uplatněný zdržovací nárok důvodný (§ 82 odst. 1 o. s. ř. *a contrario*). Nedůvodný je i požadavek žalobce, aby žalovaná byla uložena povinnost obeslat (jiné) provozovatele (označených) webových stránek se žádostí o odstranění článků s napadanými informacemi. K takové žádosti je aktivně legitimován sám žalobce, nikoli žalovaná. Z webu, který provozuje žalovaná, již byl článek odstraněn. Protože žalovaná se žalobci již v průběhu řízení omluvila a omluvu stále na internetu zpřístupňuje, není namístě jí tuto povinnost znovu ukládat. Okolnost, že žalovaná článek odstraňovala z různých míst postupně, není důvodem pro opakovanou omluvu, ale jedním z argumentů pro závěr, že sama omluva není dostatečným odčiněním nemajetkové újmy. Dalšími jsou

skutečnost, že ačkoli je žalovaná profesionálkou na mediálním trhu, byla při uveřejňování napadaných informací nedbalá a při zjednávání nápravy liknavá. Odvolací soud proto žalobci přiznal podle § 2951 odst. 2 a § 2957 o. z. i zadostiučinění v penězích, přičemž přiměřenou shledal částku 100 000 Kč. Okolnost, že k uveřejnění předmětné nepravdivé informace došlo při vysoce výdělečné podnikatelské činnosti žalované, není podle odvolacího soudu důvodem pro stanovení významně vyšší částky finančního zadostiučinění, ale byla zohledněna již v závěru, že pouhá omluva nepostačuje.

II.

Dovolání a vyjádření k němu

3. Rozsudek odvolacího soudu (mimo části výroku, kterou mu bylo přiznáno 100 000 Kč) napadl žalobce dovoláním, jehož přípustnost dovozuje z ustanovení § 237 o. s. ř. tím, že napadené rozhodnutí závisí na posouzení hmotněprávní otázky přiměřené výše finančního zadostiučinění za zásah do osobnostních práv nepravdivým tvrzením uveřejněným v bulvárním tisku a na internetu, která je dosavadní rozhodovací praxí dovolacího soudu stanovována v příliš nízkých částkách; přiznáním pouhých 100 000 Kč se odvolací soud odchýlil i od této nevyhovující praxe, jejíž změny se tímto dovolatel domáhá. Dovolatel je přesvědčen, že částky, které soudy v obdobných případech přiznávají, snad mohou plnit satisfakční funkci, ale ve vztahu k vydavatelům bulvárních médií, kteří uveřejňováním skandálních informací dosahují vysokých zisků, nemohou plnit preventivně sankční roli. V této souvislosti dovolatel předložil dovolacímu soudu úvahy a výpočty na podporu svého tvrzení, že žalovaná jakožto přední mediální dům, vydavatel tiskových i internetových bulvárních periodik, dosahuje mnohamilionových zisků z vysokých prodejů tiskovin a uveřejňovaných reklam, přičemž zájem veřejnosti získává publikováním skandálních a často nijak neověřených či přímo nepravdivých informací o populárních osobnostech. Finanční zadostiučinění v rádech stovek tisíců korun, které je v porovnání se ziskem bulvárních médií zanedbatelné, nemůže být účinnou prevencí před obdobným jednáním, proto by výše zadostiučinění měla být navázána na obrat a cenu inzerce mediální společnosti, která do osobnostního práva jedince zasáhla. V opačném případě se jí vyplatí nerespektovat soukromí jiných, její prosperita je na tom založena. Žalobce dále nesouhlasil se zamítnutím žaloby na zdržení se neoprávněného zásahu do jeho práv, protože žalovaná neodstranila předmětné informace z internetu zcela; dosud po zadání hesla tvořeného příjmením žalobce a slovem „Z.“ do vyhledávače Google nabídne internet na (označeném) webu fotografii žalobce uvedenou titulkem o jeho příbuzenství s A. Z., který žalobce poškozuje. Pokud by se žalobce měl sám postarat o odstranění veškerých předmětných tvrzení z internetového prostředí, vyžadovalo by to značné úsilí, prostředky a znalosti, jimiž nedisponuje. Mimo to je otázkou, do jaké míry vůbec lze informace, jednou na internet umístěné, skutečně odstranit a uvést vše do původního stavu za situace, kdy různé archivační služby skenují, ukládají a posílají po zadání relevantních vyhledávacích kritérií zpřístupňují snímky webových stránek. Nebude-li výslovným výrokem soudního rozhodnutí žalované uloženo zdržet se publikování předmětné reportáže, nebude jí v budoucnu nic bránit v tom, aby ji znovu na své stránky umístila a žalobce by znovu musel podstoupit soudní řízení, aby se domohl nápravy. Jeho požadavek na zdržení se závadného jednání a na opětovnou omluvu je tak podle něj zcela namístě, neboť zásah do jeho osobnosti stále trvá. Domáhal se též revize rozhodnutí odvolacího soudu o nákladech řízení a aplikace § 150 o. s. ř. Dovolatel navrhl zrušení rozsudků soudů obou stupňů a vrácení věci soudu prvního stupně k dalšímu řízení, případně změnu napadeného rozsudku a uložení žalované, aby se zdržela napadaných tvrzení, aby obeslala provozovatele označených webových stránek s informací o znění rozsudku a žádostí o odstranění článků týkajících se žalovaného a jeho rodiny ve vztahu k A. Z., a aby uveřejnila omluvu, v níž bude uvedeno, že se jedná o opětovnou omluvu.

4. Žalovaná ve vyjádření uvedla, že dovolání je nepřípustné, neboť žalobce v něm neformuloval právní otázku, kterou měl odvolací soud vyřešit v rozporu s dosavadní judikaturou nebo která by

měla být vyřešena od dosavadní judikatury odlišně. Pouhý nesouhlas s výší přiznaného finančního zadostiučinění přípustnost dovolání nezakládá. Poukázala na usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20. 7. 2016, sp. zn. [30 Cdo 665/2016](#), podle něhož dovolací soud v rámci dovolacího řízení posuzuje jen správnost základních úvah soudu, jež jsou podkladem pro stanovení výše přiměřeného zadostiučinění a jeho výslednou výší se zabývá až tehdy, byla-li by vzhledem k aplikaci zásad a kritérií, plynoucích z příslušných ustanovení občanského zákoníku, zjevně nepřiměřená. Žalovaná dále uvedla, že nechápe požadavek žalobce na vyhovění zdržovacímu návrhu, když odstranila závadné články i audiovizuální záznam z webové stránky označené v žalobě a žalobci se omluvila.

III.

Přípustnost dovolání

5. Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) shledal, že dovolání bylo podáno včas, osobou k tomu oprávněnou - účastníkem řízení (§ 240 odst. 1 o. s. ř.), zastoupeným advokátem ve smyslu § 241 o. s. ř. a je přípustné do výroku o věci samé podle § 237 o. s. ř. pro posouzení otázky, od jakého okamžiku lze mít zásah do osobnostních práv obsahem webové stránky za ukončený a otázky stanovení výše přiměřeného zadostiučinění za zásah do osobnostních práv informacemi publikovanými tzv. bulvárním médiem na internetu, které za daných skutkových okolností nebyly v rozhodování dovolacího soudu dosud vyřešeny. Dovolání není důvodné.

IV.

Důvodnost dovolání

6. Podle § 242 odst. 3 věty první o. s. ř. rozhodnutí odvolacího soudu lze přezkoumat jen z důvodů uplatněných v dovolání.

7. Nesprávné právní posouzení věci (§ 241a odst. 1 o. s. ř.) může spočívat v tom, že odvolací soud věc posoudil podle nesprávného právního předpisu, nebo že správně použitý právní předpis nesprávně vyložil, případně jej na zjištěný skutkový stav věci nesprávně aplikoval.

8. Podle § 81 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku, (dále též jen „o. z.“) chráněna je osobnost člověka včetně všech jeho přirozených práv. Každý je povinen ctít svobodné rozhodnutí člověka žít podle svého. Podle odstavce 2 téhož ustanovení ochrany požívají zejména život a důstojnost člověka, jeho zdraví a právo žít v příznivém životním prostředí, jeho vážnost, čest, soukromí a jeho projevy osobní povahy.

9. Podle § 82 odst. 1 o. z. člověk, jehož osobnost byla dotčena, má právo domáhat se toho, aby bylo od neoprávněného zásahu upuštěno nebo aby byl odstraněn jeho následek.

10. Podle § 2956 o. z. vznikne-li škůdci povinnost odčinit člověku újmu na jeho přirozeném právu chráněném ustanoveními první části tohoto zákona, nahradí škodu i nemajetkovou újmu, kterou tím způsobil; jako nemajetkovou újmu odčiní i způsobené duševní útrapy.

11. Podle § 2951 odst. 2 o. z. se nemajetková újma odčiní přiměřeným zadostiučiněním. Zadostiučinění musí být poskytnuto v penězích, nezajistí-li jeho jiný způsob skutečné a dostatečně účinné odčinění způsobené újmy.

12. Ke vzniku občanskoprávní povinnosti odčinit nemajetkovou újmu způsobenou zásahem do osobnosti člověka musí být splněna podmínka existence zásahu objektivně způsobitelného vyvolat nemajetkovou újmu spočívající buď v porušení nebo ohrožení osobnosti člověka v jeho fyzické či morální integritě. Zásah musí být neoprávněný (protiprávní) a musí být zjištěna existence příčinné souvislosti mezi takovým zásahem a dotčením osobnostní sféry člověka. Neoprávněným je zásah do

osobnosti člověka, který je v rozporu s objektivním právem, tj. s právním řádem. Ochranu poskytuje občanský zákoník proti takovým jednáním, která jsou objektivně způsobilá přivodit újmu na osobnosti subjektu práva zejména tím, že snižují jeho důstojnost nebo čest u jiných lidí, a ohrožují tak vážnost jeho postavení a uplatnění ve společnosti.

13. K porušení práva na důstojnost, vážnost, čest a soukromí člověka může dojít jak nepravdivými skutkovými tvrzeními difamačního charakteru, tak zveřejněním nepřipustných hodnotících úsudků o této osobě. Při zkoumání přiměřenosti předmětného zásahu se totiž rozlišují skutková tvrzení a hodnotící soudy, neboť podmínky kladené na přípustnost každé z těchto kategorií se liší. Skutkové tvrzení se opírá o fakt, objektivně existující realitu, která je zjištělná pomocí dokazování, pravdivost tvrzení je tedy ověřitelná. V zásadě platí, že uveřejnění pravdivé informace nezasahuje do práva na ochranu osobnosti, pokud tento údaj není podán tak, že zkresluje skutečnost, či není natolik intimní, že by jeho zveřejnění odporovalo právu na ochranu soukromí a lidské důstojnosti. Hodnotící soud naopak vyjadřuje subjektivní názor autora, který k danému faktu zaujímá určitý postoj, a to na základě vlastních, tedy subjektivních kritérií. Pravdivost hodnotícího soudu proto nelze dokazovat, je však nutné zkoumat, zda se zakládá na pravdivé informaci, zda forma jeho veřejné prezentace je přiměřená a zda zásah do osobnostních práv je nevyhnutelným průvodním jevem výkonu kritiky, tudíž zda primárním cílem není hanobení a zneuctění dané osoby.

14. U veřejně činné osoby se vyšší míra tolerance při posouzení skutkových tvrzení a hodnotících soudů uplatněných při kritice související s veřejnou činností, kterou taková osoba vykonává, zpravidla nevztahuje na nepravdivé skutkové údaje o veřejně činné osobě (srov. např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 11. 2007, sp. zn. [30 Cdo 1174/2007](#), č. 29/2009 Sb. rozh. obč.). Odpovědnost vydavatele za zásah do osobnostních práv obsahem uveřejněného rozhovoru není vyloučena tím, že nepravdivých tvrzení či nepřipustných hodnotících soudů se dopustila v rámci rozhovoru třetí osoba (viz rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 7. 2. 2001, sp. zn. [30 Cdo 214/2000](#)).

15. K zásahu do osobnostních práv nepravdivým dehonestujícím tvrzením nebo nepřiměřeným hodnotícím soudem může dojít i jejich publikací na internetu. Osoba těmito informacemi dotčená má v prvé řadě tzv. právo být zapomenut. Podle ustanovení § 5 odst. 1 zákona č. 480/2004 Sb., o některých službách informační společnosti a o změně některých zákonů, za obsah webové stránky odpovídá její provozovatel, proto je to on, kdo je povinen k výzvě dotčené osoby odstranit závadné informace ze své stránky. Dotčená osoba může požadovat také odstranění odkazů na stránky s takovými informacemi z databáze poskytovatele služeb internetového vyhledávače. Do 24. 5. 2018 toto oprávnění vyplývalo ze Směrnice Evropského parlamentu a Rady 95/46/ES ze dne 24. 10. 1995 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů (dále též jen „směrnice“), jak vyložil Soudní dvůr EU v rozsudku ze dne 13. 5. 2014, ve věci C 131/12 Google Spain SL, Google Inc. proti Agencia Española de Protección de Datos [AEPD], Mario Costeja González, podle něhož „čl. 12 písm. b) a čl. 14 první pododstavec písm. a) směrnice 95/46 musí být vykládány v tom smyslu, že za účelem respektování práv stanovených v uvedených ustanoveních, a pokud jsou v nich stanovené podmínky skutečně splněny, musí provozovatel vyhledávače vymazat ze zobrazeného seznamu výsledků vyhledávání provedeného na základě jména osoby odkazy na webové stránky zveřejněné třetími osobami a obsahující informace týkající se této osoby rovněž v případě, že toto jméno nebo tyto informace nebyly předtím nebo současně vymazány z uvedených webových stránek, a to případně i tehdy, jestliže je jejich zveřejnění na uvedených stránkách samo o sobě v souladu se zákonem.“

16. Neslučitelnost zpracování osobních údajů se směrnicí podle jejích shora uvedených článků může plynout nejen ze skutečnosti, že dané údaje jsou nepřesné, ale také ze skutečnosti, že jsou nepřiměřené, nepodstatné a přesahují míru s ohledem na účely, pro které jsou zpracovávány, že nejsou aktualizovány nebo že jsou uchovávány po dobu delší, než je nezbytně nutné, pokud nejsou uchovávány pro historické, statistické nebo vědecké účely.

17. Osoby dotčené difamujícími, irrelevantními, zastaralými či jinak nevhodnými informacemi o nich samých se tedy mohou obrátit s námitkou jak na poskytovatele služeb internetového vyhledávače, tak na provozovatele zdrojové internetové stránky, kde se nachází informace, které mají být „zapomenuty“. Jestliže k výzvě dotčené osoby dehonestující, nepravdivé či indiskrétní informace ze svých internetových stránek odstraní přímo ten, kdo je na své stránky umístil (provozovatel zdrojové webové stránky), splní tím svou povinnost zdržet se závadného (protiprávního) jednání. Odstraní-li odkaz ze své databáze poskytovatel služeb vyhledávače, vyzoomí o přijatém rozhodnutí stěžovatele, případně i provozovatele zdrojové webové stránky.

18. Též je skutečností, že stránky se závadným obsahem mohou být i po odstranění ze zdrojové webové stránky dostupné na stránkách subjektů, které se zabývají skenováním a archivací snímků internetových stránek, proto úplné odstranění napadané informace z internetu a očištění internetového prostoru do stavu před jejím prvotním uveřejněním povaha internetu v podstatě neumožňuje, což ostatně připouští i dovolatel. Naplnění obsahu pojmu „zdržení se neoprávněného nepravdivého tvrzení“ je tak v internetovém prostředí limitováno způsobem fungování tohoto média, jež nedává provozovateli zdrojové internetové stránky širší možnosti než odstranění závadného obsahu z jeho vlastní stránky.

19. Existenci snímků internetové stránky z doby, kdy na ní byla umístěna napadaná informace, případně i zmínek o předmětné informaci na jiných internetových stránkách nelze pokládat za pokračování v nežádoucím tvrzení. Ukládat provozovateli zdrojové internetové stránky, aby se zdržel šíření závadné informace, by bylo zcela neefektivní a nezpůsobivé dosáhnout sledovaného cíle. Je však třeba dodat, že „stopa“ konkrétní informace na internetu v čase slábne a postupně je k jejímu dohledání zapotřebí zadávat více konkrétních klíčových slov, takže s určitým časovým odstupem informaci najde již jen ten, kdo je s obsahem informace dostatečně seznámen.

20. Životnost a sledovanost informace na internetu může ovlivnit i tzv. efekt B. S., což je sociální fenomén, při němž pokus o skrytí či odebrání nějaké informace vede naopak k jejímu mnohem většímu rozšíření, obvykle pomocí internetu. Fenomén je pojmenován po události z roku 2003, kdy se americká herečka B. S. pokusila dosáhnout odstranění fotografie své residence z veřejně přístupné databáze. Tím se naopak zvýšil zájem veřejnosti [viz Spousta, Jan. Efekt S. www.getsemany.cz (online) 240 – léto 2012 (cit. 2020-12-10)].

21. Pro případ, že v důsledku neoprávněného zásahu do osobnosti člověka došlo ke vzniku nemajetkové újmy, občanský zákoník stanoví, že fyzická osoba má právo se domáhat, aby bylo upuštěno od neoprávněných zásahů do práva na ochranu její osobnosti nebo aby byly odstraněny následky těchto zásahů (§ 82 odst. 1 o. z.), respektive aby jí bylo podle § 2951 odst. 2 o. z. poskytnuto přiměřené zadostiučinění, které náleží v penězích, nezajistí-li jeho jiný způsob skutečné a dostatečně účinné odčinění způsobené újmy. Při určení výše náhrady nemajetkové újmy v penězích se obecně vychází z faktu, že částku náhrady lze stanovit značně obtížně. Vesměs se proto uplatní postup podle § 136 o. s. ř. a soud tuto výši určí podle své úvahy, avšak i ta podléhá hodnocení. Základem analýzy podle zmíněného ustanovení je proto zjištění takových skutečností, které soudu umožní založit úvahu na určitém kvantitativním posouzení základních souvislostí posuzovaného případu (viz rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 12. 12. 2012, sp. zn. [30 Cdo 1231/2011](#)).

22. Část odborné veřejnosti zastává názor, že vysoké finanční zadostiučinění za zásah do osobnostních práv může být prostředkem, jež odradí škůdce, zejména bulvární média, od publikování neověřených, nepravdivých či dehonestujících tvrzení a hodnotových soudů (viz např. M. Ryška: Výše a účel náhrady nemajetkové újmy v penězích při ochraně osobnosti, Právní rozhledy č. 9/2009, s. 305 a násl., či K. Eliáš a kol.: Velký akademický komentář, 1. sv., Linde: Praha 2008, s. 157). To vede některé autory k obhajobě preventivně-sankční funkce peněžního zadostiučinění (srov. Ryška in Petrov, J., Výtisk, M., Beran, V. a kol. Občanský zákoník. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H.

Beck, 2019, s. 3114, bod II. 1). Tento přístup k peněžní satisfakci coby trestu za civilní delikt našel svůj výraz v nálezu Ústavního soudu ze dne 6. 3. 2012, sp. zn. [I. ÚS 1586/09](#).

23. Jiná část odborné literatury sankční (penální, punitivní, trestající) prvek zásadně odmítá s tím, že je kontinentálnímu právu cizí, neboť trestání by mělo být doménou veřejného práva, zejména práva trestního či správního, že s ohledem na funkci náhrady újmy v kontinentálním systému práva odporuje přisuzování sankční funkce přiměřenému zadostiučinění našemu právnímu systému a zadostiučinění musí být pojímáno pouze v rovině kompenzační jako prostředek náhrady újmy, nikoliv prostředek k odstrašení potenciálních škůdců (srov. Doležal/Melzer in Melzer, F., Tégl, P. a kol. Občanský zákoník – velký komentář. Svazek IX. Praha: Leges, 2018, s. 953–954). Shodně viz odlišné stanovisko předsedkyně senátu Ústavního soudu JUDr. Ivany Janů ke zmíněnému nálezu sp. zn. [I. ÚS 1586/09](#), podle něhož „je nepřijatelné – coby naprosto neodpovídající povaze civilního, resp. šířeji soukromého práva, aby civilní sankce byla chápána jako trest. Civilní sankce může v souladu s povahou soukromého práva pouze směřovat k obnově narušené rovnováhy, nikoliv k potrestání odpovědného subjektu. Přiměřené zadostiučinění v penězích proto může sloužit toliko ke zmírnění způsobené nemajetkové újmy, a nikoli k potrestání toho, kdo do osobnostních práv zasáhl. Generální i speciální prevenci tak daleko lépe poslouží vědomí, že poškozená osoba se vždy domůže nápravy (kupř. zmírnění újmy zadostiučiněním, které je této újmě přiměřené), bude-li o to usilovat, než snaha o zvyšování přiměřeného zadostiučinění do takové míry, že již nepůjde o satisfakci.“

24. Zásadně kompenzační, případně satisfakční pojetí náhrady nemajetkové újmy a odmítání její punitivní funkce je zastáváno i recentní soudní judikaturou (srov. např. rozsudky Nejvyššího soudu ze dne 17. 2. 2016, sp. zn. [30 Cdo 520/2014](#), ze dne 15. 12. 2011, sp. zn. [30 Cdo 3936/2010](#), a usnesení Nejvyššího soudu ze dne 22. 8. 2014, sp. zn. [30 Cdo 3157/2013](#)). Význam preventivně-sankční role peněžité náhrady za nemajetkovou újmu způsobenou nepravdivými či dehonestujícími informacemi v bulvárních médiích byl v judikatuře Nejvyššího soudu k dříve účinnému § 13 obč. zák. připouštěn jen výjimečně v případech zvláště závažných zásahů do osobnostních práv (viz např. rozsudky Nejvyššího soudu ze dne 12. 12. 2012, sp. zn. [30 Cdo 1231/2011](#), a ze dne 29. 11. 2012, sp. zn. [30 Cdo 1092/2011](#)). V rámci výkladu § 2959 o. z. Nejvyšší soud v rozsudku ze dne 19. 9. 2018, sp. zn. [25 Cdo 894/2018](#), publikovaném pod č. 85/2019 Sb. rozh. obč. sice konstatoval, že „sankční (preventivně-sankční) funkci ve smyslu punitivním (trestajícím) lze snad výjimečně připustit v případech zásahů do práva na čest, důstojnost, popřípadě soukromí ze strany informačních médií“, ovšem nikoli jako nosný důvod (*ratio decidendi*), ale jen jako poznámku nad rámec nosných důvodů (*obiter dictum*), neboť nešlo o tzv. mediální kauzu, ale o náhradu za ztrátu osoby blízké.

25. Zásadní argument proti sankční náhradě škody (újmy) má procesní povahu, neboť pokud se v našem právu rozhoduje o potrestání soukromé osoby, pak pro orgány veřejné moci platí povinnost vyhledávat okolnosti svědčící nejen pro vinu pachatele, nýbrž i v jeho prospěch. Těmto požadavkům však civilní proces, ovládaný zásadou projednací, (z dobrých důvodů) nevyhovuje (viz Melzer, citované dílo, s. 7). Ostatně i § 2956 a § 2957 věta první o. z. hovoří o odčinění újmy, respektive odčinění okolností zvláštního zřetele hodných (tj. zřetelně zdůrazňuje kompenzační funkci zadostiučinění), nikoli o sankcionování škůdce za to, že újmu způsobil, popřípadě jednal za daných okolností.

26. I v poměrech právní úpravy občanského zákoníku účinného od 1. 1. 2014 stále platí, že peněžité zadostiučinění plní především kompenzační, popřípadě satisfakční funkci. Jeho úlohu preventivního významu zákonu odpovídajícího a spravedlivého zadostiučinění nelze přitom v zásadě vylučovat (srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 7. 10. 2009, sp. zn. [30 Cdo 4431/2007](#), č. 98/2010 Sb. rozh. obč., jakož i rozsudky Nejvyššího soudu ze dne 27. 10. 2010, sp. zn. [30 Cdo 3322/2008](#), a ze dne 27. 9. 2012, sp. zn. [30 Cdo 83/2011](#)). Takzvanou preventivně-sankční funkci náhrady nemajetkové újmy lze však akceptovat pouze v tom smyslu, že uložení peněžité náhrady jako následek porušení příkazu či zákazu obsaženého v právní normě v sobě zahrnuje jak preventivní

prvek, tj. má též odrazovat samotného porušitele normy i další subjekty od protiprávního jednání, tak i sankční prvek spočívající v tom, že porušitele právní normy stíhá negativní následek touto normou předpokládaný. V soukromoprávních vztazích je však primární funkcí náhrady újmy funkce kompenzační, popřípadě satisfakční, zatímco funkce preventivně-sankční je odvozená a zprostředkovaná, uplatňující se pouze v rámci primární funkce kompenzační, popřípadě satisfakční. Jde totiž především o odčinění nemajetkové újmy a peněžité náhrada má umožnit poškozenému lépe se vyrovnat s neoprávněným zásahem do jeho osobnosti, nikoli potrestat toho, kdo zásah způsobil.

27. Byť je při stanovení výše peněžité náhrady namísto kromě okolností na straně poškozeného vážit i zavinění a motivy, které původce zásahu ke zveřejnění závadné informace vedly, a do určité míry i jeho majetkové poměry, nemůže se tak stát způsobem, který by ve svém důsledku způsobil neodůvodněné a nepřijatelné disproporce ve výši finanční satisfakce při srovnatelném zásahu, avšak různě situovaných a motivovaných původcích. Zejména v prostředí internetu mohou difamující informace být uveřejněny kýmkoli, kdo provozuje vlastní internetovou stránku, což nemusí být vždy velký mediální dům, který tak dosahuje vysokých zisků. Není žádný rozumný důvod pro to, aby se osobě poškozené „chudým“ škůdcem dostalo násobně nižší náhrady za obdobný zásah do téhož osobnostního práva než „šťastnějšímu“ poškozenému, jehož osobnost byla zasažena majetným původcem zásahu. Nelze ani prakticky zajistit, aby peněžité náhrada byla na jedné straně přiměřená intenzitě újmy vzniklé poškozenému a současně citelně postihovala původce zásahu, neboť kritéria pro stanovení výše náhrady způsobilé jednak odčinit nemajetkovou újmu a jednak odradit původce zásahu od jeho opakování by byla zjevně rozdílná.

28. V neposlední řadě je třeba připomenout, že peněžní zadostiučinění neslouží pouze k odčinění či zmírnění následků zásahu do práva na důstojnost, vážnost, čest nebo soukromí ze strany informačních médií, ale též ke zmírnění jiných zásahů do osobnostních práv způsobených například úmrtím či těžkým zdravotním poškozením blízké osoby, u kterých se soudní praxe již ustálila na určité úrovni náhrad, s nimiž by milionové částky za zveřejnění dehonestující, nepravdivé nebo indiskrétní informace byly v křiklavém rozporu. Např. dle již shora zmíněného rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 19. 9. 2018, sp. zn. [25 Cdo 894/2018](#), základní částkou náhrady za ztrátu osoby blízké, modifikovatelnou s užitím zákonných a judikaturou dovozených hledisek zpravidla již jen v řádu desítek procent, je v případě nejbližších osob dvacetinásobek průměrné hrubé měsíční nominální mzdy na přepočtené počty zaměstnanců v národním hospodářství za rok předcházející smrti poškozeného. (V roce 2016, tj. v roce předcházejícím uveřejnění nepravdivé informace v projednávané věci, činila uvedená základní částka odškodnění za smrt nejbližších osob cca 550 000 Kč.) Nebo dle rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 19. 6. 2013, sp. zn. [8 Tdo 46/2013](#), uveřejněného pod č. 14/2014 Sb. rozh. tr. – část trestní, bylo pachatelům zvláště závažného zločinu znásilnění spáchaného v r. 2011 uloženo zaplatit přímé oběti náhradu nemajetkové újmy ve výši 500 000 Kč. Přitom ve všech těchto případech jde o zásah do typově obdobných a hierarchicky srovnatelných osobnostních práv – práva na důstojnost, vážnost, čest, soukromí a rodinný život.

29. Jak konstatoval Ústavní soud v nálezu ze dne 22. 12. 2015, sp. zn. [I. ÚS 2844/14](#), (N 221/79 SbNU 545) je sice pravda, že porovnávat případy, kdy se jednalo např. o zásahy v podobě zjevně nepravdivých článků v bulvárním tisku, jež svým dosahem (počet prodaných výtisků, internetové zveřejnění apod.) byly s to zasáhnout velmi citelným způsobem lidskou důstojnost poškozených, s případy úmrtí blízké osoby je velmi obtížné. Na druhou stranu je však třeba zvažovat, do jaké míry lze reparovat tyto zásahy pouze vysokými peněžními částkami, neboť v těchto případech může dojít (a často i dochází) k částečné nápravě nemajetkové újmy již např. zveřejněnou omluvou, poskytnutím prostoru pro reakci na nepravdivý článek apod. (bod 57). Ztráta blízké osoby, zejména dítěte, je pro většinu lidí tou největší ztrátou, s níž se mohou ve svém životě setkat, a je pro ně těžko pochopitelné, že v některých případech (z jejich hlediska méně závažných) dosahují částky peněžní satisfakce srovnatelné úrovni s náhradami za nemajetkovou újmu způsobenou úmrtím blízkého (bod 67). Je

ovšem třeba na druhé straně připomenout, že újmou způsobenou usmrcením osoby blízké není újma na životě a zdraví přímého poškozeného (primární oběti), nýbrž újma na soukromém a rodinném životě osob blízkých (tzv. sekundárních obětí), významná je rovněž okolnost, zda k zásahu došlo nedbalostí nebo úmyslně. Proto požadavek srovnání výše náhrad přiznaných v některých případech zásahů do práva na důstojnost, vážnost, čest, popřípadě soukromí veřejně známých osob ze strany informačních médií a v případech jiných zásahů do osobnostních práv nelze mechanicky vykládat tak, že by náhrada za usmrcení osoby blízké měla být vždy vyšší než náhrada za zásah do jiných osobnostních práv (srov. opět citovaný rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. [25 Cdo 894/2018](#)).

30. Preventivně-sankční funkci peněžitě náhrady nemajetkové újmy za neoprávněný zásah do osobnostních práv ze strany informačních médií nelze tedy zásadně vylučovat, uplatní se však pouze v rámci primární funkce kompenzačně-satisfakční a nelze jí bez dalšího odůvodnit stanovení podstatně vyšší náhrady v případech zásahů do osobnostních práv ze strany informačních médií než v ostatních případech obdobně intenzivní nemajetkové újmy, a to jen proto, aby byla se zřetelem k majetkovým poměrům původce zásahu způsobila ho exemplárně potrestat a odradit od opakování obdobného zásahu.

31. Okolnost, že dehonestující, nepravdivá nebo indiskrétní informace byla uveřejněna na hojně navštěvovaných internetových stránkách a její úplné odstranění je, jak shora uvedeno, problematické, je jednou z okolností, které mohou být významné pro úvahu soudu o způsobu zadostiučinění za neoprávněný zásah do osobnosti člověka, případně o výši peněžitě náhrady, stejně jako skutečnost, že původcem neoprávněného zásahu je mediální společnost, která svou podnikatelskou činnost založila na vyhledávání a zveřejňování skandálních nebo intimních informací o známých osobnostech. Ani v těchto případech však dovolací soud neshledává důvod k tomu, aby jen proto, že k uveřejnění závadné informace došlo na webových stránkách bulvárního média, byla stanovena peněžitá náhrada v násobcích jinak obvyklých náhrad za neoprávněný zásah do osobnostních práv.

32. Ustanovení § 2951 odst. 2 o. z., jehož výklad v této souvislosti dovolání napadá, patří k právním normám s relativně neurčitou hypotézou, tj. k normám, jejichž hypotéza není stanovena přímo právním předpisem, a která tak přenechává soudu, aby podle svého uvážení v každém jednotlivém případě vymezil sám hypotézu právní normy ze širokého, předem neomezeného okruhu okolností. Dovolací soud pak může úvahu odvolacího soudu o tom, jaká konkrétní výše peněžitě náhrady je v daném případě přiměřená veškerým relevantním zjištěným okolnostem, přezkoumat pouze v případě její zjevné nepřiměřenosti (k aplikaci právních norem s relativně neurčitou hypotézou srov. např. rozsudky Nejvyššího soudu ze dne 20. 5. 2009, sp. zn. [22 Cdo 1618/2007](#), nebo ze dne 21. 10. 2008, sp. zn. [21 Cdo 4059/2007](#), i citovaný rozsudek ze dne 19. 9. 2018, sp. zn. [25 Cdo 894/2018](#)).

33. V daném případě odvolací soud respektoval judikaturou vytčená kritéria pro hodnocení závažnosti zásahu do osobnostních práv žalobce, své rozhodnutí řádně, přesvědčivě a logicky odůvodnil a jeho závěr o výši peněžitě náhrady nelze označit za zjevně nepřiměřený. Odvolací soud přihlédl k tomu, o jakou informaci se jednalo, jakým způsobem zasáhla do žalobcova dobrého jména, jakož i fakt, že byla uveřejněna bulvárním médiem na internetu. Vzal v úvahu, že ačkoli stopu závadné informace nelze z internetu zcela odstranit, její nalezení je s postupem doby stále obtížnější, takže v době jeho rozhodování pro nalezení skenu webové stránky s daným obsahem bylo třeba zadat klíčová slova, která mohl znát jen ten, kdo již byl s obsahem informace seznámen, při zadání jen příjmení žalobce se již daná informace nezobrazila. Toto „slábnutí“ stopy konkrétní informace na internetu je projevem klasického, Karlu Čapkovi připisovaného rčení, že „není nic staršího, než včerejší noviny“, které potvrzuje i v internetovém prostředí zájem veřejnosti o nové a nové zprávy a senzace. Postupem času tak potenciál závadné informace k oslovení nových příjemců slábne, až se vytratí zcela. Proto není namístě jen přetrváváním informace na internetu odůvodnit několikanásobné zvýšení finanční náhrady. Nepravdivou informaci o vzdáleném příbuzenství žalobce

s komunistickým prezidentem samu o sobě dovolací soud nepokládá za způsobilou pošpinit žalobcovu dobrou pověst, jež je výslednicí celého jeho dosavadního života a je veřejnosti dobře známa, tak závažným způsobem, aby odůvodňovala přiznání výrazného finančního zadostiučinění. Závažnější narušení žalobcova soukromí a pověsti představovaly nepravdivé difamující informace o otci žalobce, které nepochybně byly způsobilé jej nepříznivě zasáhnout, byť nikoli závažně z hlediska vnímání jeho osoby veřejností. Této povaze nepravdivých informací částka peněžité náhrady stanovená odvolacím soudem odpovídá.

34. Důvodná není ani dovolací námitka proti posouzení právní otázky zdržení se uveřejňování závadné informace na internetu odvolacím soudem. Jak uvedeno shora, provozovatel zdrojové webové stránky tuto povinnost splní, odstraní-li informaci ze své stránky. Podle skutkových zjištění odvolacího soudu, jejichž správnost ostatně nebyla dovolatelem napadena, žalovaná již ze svých stránek předmětný pořad odstranila.

35. Namítá-li dovolatel nesprávnost závěru odvolacího soudu, že žalovaná již do jeho osobnosti nezasahuje, pak nenapadá právní posouzení věci odvolacím soudem, ale jeho skutkové závěry ohledně doby trvání neoprávněného zásahu, které však, jak shora uvedeno, dovolacímu přezkumu nepodléhají. Jestliže má soud za prokázané, že neoprávněný zásah již netrvá, není splněn zákonný předpoklad pro uložení povinnosti zásahu se zdržet, neboť pro rozsudek je rozhodující stav v době jeho vyhlášení (§ 154 odst. 1 o. s. ř.).

36. Z uvedeného vyplývá, že napadené rozhodnutí je z pohledu uplatněného dovolacího důvodu správné, a Nejvyšší soud proto dovolání žalobce v rozsahu jeho přípustnosti podle § 243d odst. 1 písm. a) o. s. ř. zamítl.

37. Dovolání proti rozhodnutí v části týkající se výroku o nákladech řízení není podle § 238 odst. 1 písm. h) o. s. ř. přípustné. Proto Nejvyšší soud dovolání v této části podle § 243c odst. 1 o. s. ř. odmítl.